

56 שדווקא שם אין הרובע בטל ברוב משום דמאיסי - שקדשים אלו  
 57 מאוסים להתירם למזבח שהרי נתערב בהם פסול, אבל גבי נתערבו  
 58 כשהן חולין, אימא ליבטלו - שמא כיון שבשעה שהתערבו אין בהן  
 59 חלק גבוה יתבטל הפסול ברוב הבהמות, ולאחר שבטל הפסול נוכל  
 60 להקדישן, על כן משמיענו התנא שגם באופן זה בהמה אינה בטלה  
 61 ברוב.  
 62 שבה הגמרא ומקשה: ובהולין נמי תנינא - הרי גם דין זה שאפילו  
 63 בהמת חולין אינה בטלה ברוב כבר שנינו בעבודה זרה (עד), ואלו  
 64 אסורין בהנאה ואסורין תערובתם בכל שהן - אפילו נתערבו באלף  
 65 אחרים, ויו נסך, ועבודת כוכבים, וציפורי מצורע, ועורות לבובין  
 66 - עורות בעלי חיים שקרעו בהם פתח עגול כנגד הלב כדי להוציא  
 67 אבריהם ולהקטירם לעבודה זרה, ושעיר זויר, ופטר חמור שלא  
 68 נפדה, ובשר שנתבשל בחלב, ושור הנסקל, ועגלה ערופה, וחולין  
 69 שנשחטו בעזרה [ושעיר המשתלח לעזאזל ביום הכיפורים], הרי כל  
 70 אלו אסורין בהנאה ואסורין תערובתם בכל שהן, וכיון שהזכרו  
 71 במשנה זו גם בהמות חולין, עדיין קשה מדוע הוצרכה משנתנו  
 72 להשמיע שבהמת חולין אינה בטלה ברוב.  
 73 מתרצת הגמרא: צריכי - שתי המשניות נצרכות, דאי אשמעינן  
 74 התנא רק התם בעבודה זרה, הייתי סבור שדווקא אלו אינם בטלים  
 75 ברוב (כיון דאיסורי הנאה הם דלא פמלי מפני חומרת איסורם, אבל  
 76 הקא - במשנתנו העוסקת בפסולים שאינם איסורי הנאה, ליבטלו -  
 77 שמא יתבטלו הפסולים (ברוב), על כן מלמדת משנתנו שאף בהמה  
 78 שאינה איסור הנאה לא בטלה ברוב. ואי אשמעינן רק הקא  
 79 במשנתנו, הייתי סבור שדווקא אלו אינם בטלים ברוב, כיון דלנבוח  
 80 דמאים - שכאן מדובר באיסורם למזבח ומאוס הדבר להתירם, אבל  
 81 בעבודה זרה שהנידון הוא להתירם להדיור, אימא איסורי הנאה  
 82 ליבטלו ברובא, על כן קא משמע לן התנא אף שם שבהמה אינה  
 83 בטלה ברוב לעולם.  
 84 הגמרא מבררת מנין שרובע ונרבע אסורים להקרבה: ורובע ונרבע  
 85 מנלו דאסורי לנבוח, דתנו רבנן, נאמר (ויקרא א) 'מן הנבחה וגו'  
 86 תקריבו את קרבנכם, ומשמע רק חלק מן הבהמות, למדנו להוציא  
 87 רובע ונרבע שאין להקריבם.  
 88 מקשה הברייתא: מדוע צריך לכך פסוק, והלא דין הוא - אפשר  
 89 ללמוד זאת בקל וחומר, ומה בעל מום הקל שלא נתעבדה ו-שלא  
 90 נעשתה) פה עבירה, פסול לגבי מזבח כמפורש בתורה (ויקרא כב ט),  
 91 רובע ונרבע החמורים שנעבדה בהן עבירה, וכי אינו דין שאסורין  
 92 לגבי מזבח כבעל מום. משיבה הברייתא: אין ללמוד מבעל מום,  
 93 שהרי חורש בשור וחמור יחד יוכיה, שנתעבדה בו בשור עבירה  
 94 של חרישה בכלאיים, ומותר הוא לגבי מזבח אם הקדישוהו אחרי  
 95 כן, ומוכח שאין לאסור בהמה למזבח מטעם זה, ועל כן צריך פסוק  
 96 לאסור רובע ונרבע.  
 97 חזרת הברייתא ומקשה: אין להוכיח מחורש בכלאיים, שכן מה  
 98 לחורש בשור וחמור שאין הם תיביין מיתה על עבירה זו ועל כן  
 99 מותר השור למזבח, אך האם תאמר כן פרובע ונרבע שנעשתה בהם  
 100 עבירה שהם תיביין עליה מיתה, הרי ודאי חמורים הם יותר, ואם כן  
 101 עדיין קשה שניתן ללמוד איסור רובע בקל וחומר מבעל מום, ומדוע  
 102 נצרכנו למן הבהמה. דוחה הברייתא: מול לך מה שהבאתה ראייה  
 103 זו, כי לדברך הרי לנו קל וחומר לאסור רובע ונרבע דווקא  
 104 כשנתעבדה בהן עבירה בשני עדים חייבים מיתה, אך אם נעבדה  
 105 בהן עבירה רק על פי עד אחד או על פי הפעלים, שאינם חייבים  
 106 מיתה, מניין שנאסרו למזבח, הרי מחורש בשור וחמור מוכח שעבירה  
 107 שאין בה חיוב מיתה אינה אסורת למזבח, אלא משום כך נצרכנו  
 108 לפסוק ללמדנו שאף הם אסורים.  
 109 הברייתא שבה ומקשה שאף איסור רובע בעד אחד יש ללמוד מקל  
 110 וחומר: אמר רבי שמעון, אני דן קל וחומר לאסור רובע ונרבע בעד  
 111 אחד למזבח, ומה בעל מום, שאין התראת שני עדים המעידים בו  
 112 שבעל מום הוא פוסלתו מאכילה להדיט, מכל מקום הודאת עד  
 113 אחד - חכם אחד המורה שבעל מום קבוע הוא פוסלתו מתקרבא,

פרק ששי - כל האסורין  
 פרק זה עוסק בדין בהמות האסורות להקרבה, בדין בהמות שנתערבו  
 בהן, ובדין ולדותיהן.  
 משנה  
 כל האסורין לגבי מזבח שנתערבו בבהמות אחרות, הרי הם אוסרין  
 את כולן בכל שהן, שאם נתערבה בהמת איסור אחת באלף בהמות  
 מותרות, כולן אסורות.  
 ואלו האסורים למזבח: הרובע - שבא על אדם, והנרבע - שבא עליו  
 אדם, והפוקצה - שיחודהו להקריבו לעבודה זרה, והנעבד -  
 שעשאוהו עבודה זרה, והאטנן - שניתן לוונה בשכרה, ומחיר -  
 שהחליפוהו תמורת כלה, והקלאים - שנולד משני מינים כגון תיש  
 הבא על הרחל, והטרפה - שיש בו מכה שסופה להמיתו, ויוצא  
 דופן - שיצא מדופן רחם אמו ולא מפתח הרחם כדרך לידה.  
 מבארת המשנה: איהו מוקצה, וזהו הפוקצה להקריבו לעבודת  
 כוכבים, ודינו שהוא עצמו אסור למזבח, ומה שעליו כגון תכשיטים  
 מותר לגבוה. ואיהו הנעבד, כל שעובדין אותו, והוא ומה שעליו  
 אסור לקרבן. וזה וזה - בין מוקצה ובין נעבד, מותר להדיט  
 מאכילה וכל שכן בהנאה, והוא הדין בשאר המנויים במשנה.  
 גמרא  
 אמר מר במשנתנו, כל האסורים למזבח אוסרין תערובתן בכל שהן,  
 ואף שמן התורה איסור בטל ברוב של היתר, דכיון שבעלי חיים הם,  
 לא פמלי ברובא.  
 מקשה הגמרא: תנינא - הרי כבר שנינו כן בזבחים (ט), כל הקדשים  
 שנתערבו בהטאות מתות או בשור הנסקל, אפילו נתערב אחד  
 מהם ברובא בהמות אחרות, ימותו כולם, ומשמע שנתערבה בהמת  
 קדשים אחת ברובא בהמות שדינן למיתה. ומביאה הגמרא: וקשיא  
 לן בזבחים שם, מאי קאמר - מה חידש התנא בזה, הרי ודאי שימותו  
 כולן אם דין רובן למיתה. ותירצה הגמרא שם, הכי קתני, בהמות  
 קדשים רבות שנתערבו בהן מהטאות מתות או שור הנסקל,  
 אפילו חטאת מתה אחת ברובא בהמות קדשים, ימותו כולן. אם כן  
 כבר שנינו שבהמה אינה בטלה ברוב, ומדוע הוצרכה משנתנו  
 להשמיע זאת.  
 מתרצת הגמרא: איצטריך התנא לכפול דין זה, שאם היה נכתב רק  
 בזבחים, סלקא דעתך אמינא - היה עולה על דעתך לומר, דווקא  
 התם לגבי חטאות המתות ושור הנסקל, הוא שאינם בטלים ברוב  
 כיון דאיסורי הנאה הם גם להדיט, ומפני חומרת איסורם אינם  
 בטלים, אבל הקא במשנתנו דלאו איסורי הנאה הם להדיט, אימא  
 ליבטלו ברובא - שמא תתבטל בהמת האיסור ברוב הבהמות  
 הכשרות, קא משמע לן התנא במשנתנו שאף בהמה שאינה איסור  
 הנאה אינה בטלה ברוב.  
 הגמרא חזרת ומקשה שאף דין זה כבר שנינו: ורובע ונרבע נמי  
 תנינא - הרי גם לגבי רובע ונרבע באופן שאינם איסורי הנאה כבר  
 שנינו שאינם בטלים ברוב, שנאמר עוד בזבחים שם, אם נתערבו  
 רובע ונרבע חולין בבהמות קדשים רבות, ייעו כולם עד שישתאבו  
 - עד שיפול בהם מום ולא יהיו בהמות קדשים שבתערובת ראיות  
 להקרבה, וימירו, ויביא בדימי היפה שפחן - בדמי כל הבהמות  
 שבתערובת לבד מוז שדמיה פחותים מכולן, קרבן מאותו המין  
 שנתערב, וכגון שנתערבו עולות יביא עולות, והגרועה שבהן תצא  
 לחולין. אם כן מבואר שאף בהמות שאינן איסורי הנאה לא בטלות  
 ברוב, וחזרה הקושיא מדוע הוצרכה משנתנו להשמיע זאת.  
 מתרצת הגמרא: אמר רב כהנא, אמריתיה לשמעיה - אמרתי  
 קושיא זו קמיה דרב שימי בר אשי, ואמר לי, משנה חדא עוסקת  
 בחולין, וחדא בקדשים, שמשנתנו עוסקת ברובע או נרבע שנתערב  
 בבהמות חולין, ולאחר שנתערבו הקדשים הבעלים, המשנה  
 בזבחים עוסקת כשנתערב בבהמות קדשים. וצריכי שתי המשניות,  
 דאי אשמעינן תנא רק לגבי נתערבו כשהם קדשים, הייתי סבור

המשך ביאור למס' תמורה ליום רביעי עמ' א

- |   |  |   |   |
|---|--|---|---|
| 5 | רובע וְנִרְבַּע שאסורים להקרבה.                                | 1 | אם בן ברובע וְנִרְבַּע שֶׁהוֹדְאָת שְׁנֵי עָדִים על הרביעה פּוֹסְלָתוּ      |
| 6 | הגמרא מקשה על מסקנת הברייתא: מדוע נצרך הפסוק, וְהָא אֲתִיָּא   | 2 | מֵאֲכִילָהּ, וְכִי אֵינּוּ דִין שֶׁהוֹדְאָת עַד אֶחָד על הרביעה פּוֹסְלָתוּ |
| 7 | מְדִינָא – והרי איסור רובע ונרבע נלמד בקל וחומר מבעל מום כדברי | 3 | מֵהַקְרָבָה, ואם בן עדיין קשה שאין צריך פסוק ללמדנו איסור רובע              |
| 8 | רבי שמעון. (לא אתיא)   | 4 | ונרבע למזבח. מסיקה הברייתא: תִּלְמוּד לִזְכָּר מִן הַבְּהֵמָה, לְהוֹצִיא    |

תמורה דף כח עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) קמג

59 לגבי מן הבהמה/ דרשת הברייתא למעט רובע ונרבע היא מעניינא  
60 דקרא – מענין בהמה שהזכרה בפסוק, כיון שלשון רביעה בתיב  
61 לנבי בהמה דווקא, שנאמר (ויקרא כ ט) 'ואיש (כי) [אשר] יתן  
62 שכבתו בבהמה מות יומת', וכן הדרשה למעט נעבד מ'מן הבקר'  
63 היא מענין הכתוב, כיון שענין עבודה זרה נאמר לנבי בקר דווקא.  
64 דתיב (תהלים קר) על חטא העגל ו'ימירו את כבודם בתבנית שור  
65 אוכל עשב', ושור היינו בקר.  
66 הגמרא ממשיכה להביא את הברייתא: עוד נאמר (ויקרא א ט) 'מן הצאן  
67 תקריבו את קרבנכם', ומשמע ולא כל הצאן, למדנו להוציא את  
68 המוקצה להקריבו לעבודת כוכבים, שאסור למזבח. וכיון שנאמר  
69 'ומן הצאן' בואו החיבור, למדנו עוד להוציא את המזבח אדם  
70 והמיתו אפילו בעד אחד, שאסור להקריבו.  
71 מקשה הברייתא: אמר רבי שמעון, אם נאמר מן הבהמה לאסור  
72 רובע למזבח, קשה למה נאמר 'ומן הצאן' לאסור נוגת, ואם נאמר  
73 נוגת קשה למה נאמר רובע, הרי דין שניהם שווה שאם יש שני עדים  
74 על המעשה הם במיתה, ויכולים הם ללמוד זה מזה שאין להקריבם  
75 אף בעד אחד. מיישב רבי שמעון: אין ללמודם זה מזה כיון שאינם  
76 שוים, לפי שישנו ברובע חומר מיוחד מה שאין בן פנוגת, וכן  
77 להיפר, יש ברובע חומר שהרובע עושה בו הכתוב אוניס פרוצו –  
78 שאף בהמה הנרבעת שאנוסה היא, אם יש שני עדים חייבת סקילה  
79 כרובע ברוק, מה שאין בן פנוגת באונס שאינו חייב מיתה. וכן יש  
80 פנוגת חומר שאין ברובע, שהמזבח והרג אדם, אם מועד הוא לנגוה  
81 בעליו משלם את הכופר, מה שאין בן פרוצו שהרג את האשה  
82 שרבע, שאין בעליו משלם כופר. וכיון שאינם יכולים ללמוד זה מזה  
83 הוצרך הכתוב לומר רובע, והוצרך לומר נוגת.  
84 מקור אחר לאיסור רובע, נרבע, מוקצה, ונעבד למזבח: והאי תנא  
85 מיייתי לה מהבא – ותנא זה דרש איסורם של אלו למזבח ממקום  
86 אחר, דתניא, הרובע והנרבע (ובלם) שהקדישם למזבח, הרי הם  
87 בקדשים שקדם מום עובר להקדשן, שחלה עליהם קדושת הגוף  
88 וצריכים שיפול בהם מום קבוע כדי לפדות עליהן – להוציאם  
89 לחולין ולהביא בדמיהם קרבן אחר. ומנין, שהנאמר לגבי איסור בעלי  
90 מומים למזבח (ויקרא כב כז) 'כי משחתם בהם מום בם לא ירצו לכם',  
91 שואלת הגמרא: מאי תלמודא – כיצד נלמד מפסוק זה שרובע ונרבע  
92 שהקדישם חל עליהם הקדש. משיבה הגמרא: הברייתא הפסוקי  
93 מיתקרא בלשונה, והכי קתני, רובע ונרבע צריכים מום קבוע  
94 להפדות עליו, ומנין שהן אסורין למזבח, תלמוד לומר לגבי  
95 הפסולים לקרבן 'כי משחתם בהם מום בם', ותנא דבי רבי  
96 ישמעאל, כל מקום שנאמר 'השחתה' אינו אלא דבר ערוה  
97 ועבודת כוכבים, ומנין, דבר ערוה קרוי השחתה דתיב בדור  
98 המבול (בראשית ו יב) 'כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ', וגו',  
99 ושם היתה השחתתם שקלקלו בעריות, ועבודת כוכבים קרויה  
100 השחתה דתיב (דברים טו) 'מן השחיתו ונעשיתם לכם פסל תמונת  
101 כל פסל', וכיון שהוקשו בפסוק השחתה מום, למדנו שכל שהמום  
102 פוסל בהן, דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בהן, וכשם שבעל  
103 מום פסול לקרבן, גם רובע ונרבע דהיינו דבר ערוה, ומוקצה ונעבד  
104 דהיינו עבודת כוכבים, פסולים לקרבן.  
105 הגמרא מבררת מה לומד כל אחד מהחולקים מדרשת השני. שואלת  
106 הגמרא: ותנא דבי רבי ישמעאל הדרוש לאסור רובע מוקצה ונעבד  
107 מ'משחתם', תיבות מן הבהמה מן הפקר ומן הצאן שמהם דרשו  
108 איסורים אלו בספרא כמובא לעיל, מאי דריש בהו. משיבה הגמרא:  
109 מיבעי ליה – הוא נצרך למיעוטים אלו לדרוש פרט לבעל חי חולה,  
110 או זקן, ומזוהם – או שמוציא זיעה ומסריח, שאין להקריבם.  
111 שואלת הגמרא: ותנא קמא, דאפקינהו להני קראי לרובע ונרבע  
112 – שכבר דרש מן הבקר' וגו' למעט רובע ונרבע ועוד, חולה וזקן  
113 ומזוהם מנא ליה שאין להקריבם. משיבה הגמרא: פסולים אלו  
114 נפקא ליה מהפסוק (ויקרא א ט) 'אם מן הצאן קרבנו מן הפסלים או מן  
115 העזים, שמשמע מן הצאן ולא כל הצאן, וכן מן הפסלים ומן  
116 העזים, שבאו למעט חולה, זקן ומזוהם.

1 מתרצת הגמרא: אמר רב אשי, אין ללמוד איסור רובע ונרבע מקל  
2 וחומר זה, משום דאיבא למימר, מעיקרא דדינא פירכא – מתחילת  
3 הקל וחומר יש להשיב עליו ולפרכו, מה לבעל מום שכן מומו  
4 ניכר, ומאוס להקריבו, אך האם תאמר כן ברובע ונרבע, שאין מומו  
5 ניכר – שאין ניכר שנעשתה בו עבירה. והואיל ואין מומו ניכר  
6 ונדחה הקל וחומר שדן רבי שמעון, הייתי סבור שיהא רובע ונרבע  
7 בשר לנבי מזהב, על כן סיימה הברייתא, תלמוד לומר 'מן הבהמה'  
8 להוציא רובע ונרבע שאסורים למזבח.  
9 הגמרא חזרת להביא את הברייתא: נאמר (ויקרא א ט) 'מן הפקר וגו'  
10 תקריבו את קרבנכם, ומשמע ולא כל הבקר, להוציא את הנעבד  
11 עבודה זרה שאין להקריבו.  
12 מקשה הברייתא: מדוע נצרך הפסוק, והלא דין הוא – אפשר ללמוד  
13 זאת מקל וחומר שאסור להקריבו, ומה אהנן – בהמה שקיבלה זונה  
14 בשכרה, ומחיר – בהמה שניתנה תמורת כלב, שצפויין מותרין –  
15 שכיסוי הניתן עליהן לאחר שנאסרו מותר להביאו למקדש, הן עצמן  
16 אסורין לקרבן כמפורש בתורה (דברים כג ט), אם כן נעבד החומר  
17 שצפויין אסור לגבוה ואפילו להדיוט, כלום אינו דין שהוא עצמו  
18 אסור לגבוה, ומדוע צריך פסוק לאוסרו למזבח. דוחה הברייתא: אין  
19 ללמוד קל וחומר מאתנן ומחיר לנעבד, כיון שיש להשיב עליו ולומר  
20 או חילוף – שמה נדרוש קל וחומר להיפר, ומה אהנן ומחיר  
21 החמורים שהן עצמן אסור לגבוה, צפוייהן מותרין לגבוה, אם כן  
22 נעבד שמוותר לגבוה בעצמו ושהרי ללא הקל וחומר לא מצאנו  
23 שנאסרו, קל וחומר שיהא אף צפויין מותר לגבוה.  
24 חזרת הברייתא ומקשה: אין לומר קל וחומר להיפר כדבריה, כי אם  
25 בן שצפוי הנעבד מותר לגבוה, ביטול את הכתוב (דברים זכ) 'פסולי  
26 אלהיהם תשרפן באש לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך',  
27 דהיינו שמה שעליהן אסור, ואם כן חזרת הקושיא שיש לדון קל  
28 וחומר מאתנן ומחיר לאסור נעבד, ומדוע נצרך הפסוק. מתרצת  
29 הברייתא: באמת אין לדון קל וחומר זה כיון שאפשר לומר 'או חילוף'  
30 כמבואר לעיל ולהתיר ציפוי נעבד למזבח, ומה שהקשית שאם כן  
31 בטל לא תחמוד כסף וזהב עליהם, אני אקיימנו, שאם לא נאמר מן  
32 הבקר' להוציא נעבד הייתי סבור שהפסוק 'לא תחמוד כסף וזהב'  
33 נאמר בקרבן שאין בו רוח חיים כגון ציפוי פסל, אבל בקרבן שיש בו  
34 רוח חיים דהיינו בבהמה, הואיל (והו) [והוא] עצמו מותר למזבח,  
35 יכול הייתי לומר שיהא אף ציפוי שעליו מותר, ואם כן נמצא שעדיין  
36 אפשר לדרוש להיפר שצפוי מותר כשם שנעבד עצמו מותר, תלמוד  
37 לומר 'מן הפקר' להוציא את הנעבד שאסור למזבח, ונמצא שאף  
38 ציפוי אסור אפילו להדיוט שהרי יש לקרות בו 'לא תחמוד כסף וזהב  
39 עליהם'.  
40 הגמרא מקשה שאף ללא הפסוק ציפוי נעבד ודאי אסור: מתקיף לה  
41 רב חנניא, מעמא דמעמיה קרא – מדברי הברייתא שמע שרק  
42 משום שהפסוק ממעט נעבד אנו יודעים שאף ציפוי אסור, הא לא  
43 מעמיה קרא – אך אם לא היה פסוק לאסור נעבד היינו סבורים  
44 שציפוי של הנעבד מותר, וקשה איך אפשר לומר כן, והקתיב לגבי  
45 עבודה זרה (דברים יב א) 'ואפדתם את שמם', ומשמע שיש לאבד כל  
46 דבר העשוי לשמם, ואם כן אף ציפויים אסור. מתרצת הגמרא:  
47 הפסוק ההוא לכנות להם שם הוא דאתא – בא ללמדנו שיש לאבד  
48 את השם בו הם קרויים ולכנותם בשם גנאי, כגון ל'בית גלתי' –  
49 עבודה זרה הקרויה כך מלשון גל שהוא גבוה, קורין אותו 'בית  
50 בריא' מלשון בית הכסא, וכן עבודה זרה הקרויה 'פני המלך' יש  
51 לכנותה 'פני בלב', וכן 'עין בל' יש לכנותה 'עין קוץ', ואם כן אין  
52 ללמוד מפסוק זה שיש לאבד כל דבר העשוי לשמם, ומשום כך  
53 נצרכנו ללמוד שציפוי נעבד אסור מן שנועבד עצמו אסור כמבואר  
54 בברייתא.  
55 בברייתא התבאר ש'מן הבהמה' ממעט רובע ונרבע, ומן הבקר'  
56 ממעט נעבד. מבררת הגמרא: מנין לך לדרוש דווקא כך, ואיפוד אנא  
57 – שמה אהפוך את הדרשות, ואומר ש'מן הבהמה' בא להוציא את  
58 הנעבד, ומן הפקר' בא להוציא רובע ונרבע. משיבה הגמרא: התם

המשך ביאור למס' תמורה ליום רביעי עמ' ב

13 מקשה הגמרא: אף אם בטל איסור מוקצה כיצד הותר להקריבו  
14 לגבוה, וְהִתְּם מוֹקֵצָה בְּלַחֹד הָיְתָה – וכי פר זה רק הוקצה להקריבו  
15 לעבודה זרה, נֶעְבְּדָ נִמְי הָיְתָה – הרי הוא עצמו היה עבודה זרה, ואם  
16 כן עדיין אסור להקריבו משום נעבד. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב אֶהָא  
17 בַּר יַעֲקֹב, פֶּר זֶה הִיָּה רַק מוֹקֵצָה לְעִבּוּד אוֹתוֹ, וְלֹא עֲבֻדָּהוּ עַדִּיין,  
18 ועל כן לא נאסר משום נעבד.  
19 עוד מתרצת הגמרא באופן אחר: רַבָּא אָמַר, לְעוֹלָם עֲבֻדָּהוּ מִמֶּשׁ,  
20 וְמֵה שֶׁהִקְרִיבו גִּדְעוֹן הִידוּשׁ הוּא בְּהוֹרָאת שְׁעָה, בְּדַרְבֵּי אֶבְרָא בַּר  
21 בְּהֵנָא, דְּאָמַר רַבִּי אֶבְרָא בַּר בְּהֵנָא, שְׁמֵנָה דְּבָרִים הִתִּירוּ בְּהוֹרָאת  
22 שְׁעָה בְּאוֹתוֹ לִילָה בּוֹ הִקְרִיב גִּדְעוֹן פֶּר זֶה, הוּיָן – שִׁשְׁחַט קִדְשִׁים  
23 מִחוּץ לַמִּשְׁכָּן, וְלִילָה – וְשִׁשְׁחַט קִדְשִׁים בְּלִילָה, וְזָרוּת – וְשִׁשְׁחַט קִדְשִׁים  
24 אֶף שֶׁלֹּא הִיָּה כּוֹהֵן,

1 מסיימת הגמרא: וְלִתְּנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל אֵין לְהַקְשׁוֹת מְדוּעַ נִכְתַּב  
2 זְאֵם מִן הַצֵּאן, כִּיּוֹן דְּאוֹרְתִיָּה דְּקָרָא לְאִישְׁתֵּינוּיָּה קָבִי – דִּרְךְּ הַפְּסוּק  
3 לְדַבֵּר כֶּךָ וְלֹמַר 'מִן הַצֵּאן' וְכוּ', וְלֹא לְמַעַט הוּא בֵּא.  
4 שֵׁנִינּוּ בְּמִשְׁנָה: אִיזְהוּ מוֹקֵצָה, זֶה הַמוֹקֵצָה לְהִקְרִיבוּ לְעִבּוּדֵת בּוֹכְבִים  
5 וְכוּ'. הַגְּמָרָא מְבִיאָה הַלְכָה נֹסֶפֶת בְּדִין מוֹקֵצָה: אָמַר רִישׁ לְקִיּוּשׁ, אֵין  
6 אָסוּר לְמִזְבַּח אֱלֹא מוֹקֵצָה לְשִׁבְעַ שָׁנִים, אֶךְ אִם עִבְרוּ שִׁבְעַ שָׁנִים  
7 מִיּוֹם הַקְּצָאתוֹ שׁוֹב אֵין הֵם מְקַרְבִּים אוֹתוֹ, וְהוּא מוֹתֵר לְמִזְבַּח. וּמִנִּין,  
8 שְׁנָאֵמַר (שׁוֹפְטִים ו' כ"ה) כִּשְׁנִגְלָה ה' אֶל גִּדְעוֹן לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּדְיָן,  
9 'וַיְהִי כִּלְיָלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר [לִז' ה'] קַח אֶת פֶּר הַשּׁוֹר אֲשֶׁר לְאַבְיָד  
10 וּפֶר הַשֵּׁנִי שְׁבַע שָׁנִים' וְגו', כְּלוּמַר פֶּר שֶׁהִיָּה מוֹקֵצָה לְעִבּוּדֵת כּוֹכְבִים  
11 שִׁבְעַ שָׁנִים, וְכִיּוֹן שֶׁנִּצְטוּדָה גִּדְעוֹן לְהִקְרִיבוּ לָהּ כְּנֹאמַר שֵׁם (ו' כ"ה) מוֹכַח  
12 שֶׁלֹּאֲחֵר שִׁבְעַ שָׁנִים בְּטַל מִמֶּנּוּ אִיסוּר מוֹקֵצָה.